แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

GUIDELINES FOR DEVELOPING VOCATIONAL STUDENTS INTO ENTREPRENEURS AND GENERATING INCOME DURING THEIR STUDIES BY THE OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

ทิพวรรณ์ วงศ์วิเชียร[1]
Tipawan Wongwichien[1]

วันที่รับบทความ 14 กุมภาพันธ์ 2567 แก้ไขบทความ 1 เมษายน 2567 ตอบรับบทความ 28 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) พัฒนาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3) รายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 4) ประเมินผลการใช้ทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 19 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ จำนวน 19 คน รวมจำนวน 58 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด

[1] ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ, สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
Director of Business and Service Vocational Standards Group, Office of Vocational Standards and Professions, Office of the Vocational Education Commission
* Corresponding author E-mail: twongwichien@gmail.com

2) แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการประยุกต์ใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนที่ 1 (Plan) การวางแผนพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 2 (Do) การดำเนินแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 3 (Check) การกำกับติดตามการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 4 (Act) การปรับปรุงการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ

3) ศักยภาพการใช้แนวทางที่พัฒนาขึ้นกับศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา โดยสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูงสุดจำนวน 20 ทีม ได้รับการประเมินในระดับ 5 ดาว และสถานศึกษา 37 ทีม ได้รับการประเมินในระดับ 4 ดาว และการต่อยอดธุรกิจที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา ภายใต้กิจกรรมโครงการอาชีวะสร้างสรรค์แปรฝันสู่ธุรกิจ หรือ RRR Awards จำนวน 19 โครงการ โดยมีรายได้จากการดำเนินงานในช่วงเดือนกันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ทั้งสิ้น 744,198 บาท

4) แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : อาชีวศึกษา ผู้ประกอบการ รายได้ระหว่างเรียน

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the operating conditions regarding the guidelines for developing vocational education learners to become entrepreneurs and earn income while studying at the Vocational Education Commission. 2) develop guidelines for developing vocational education learners. Towards Being an entrepreneur and earning income while studying at the Vocational Education Commission Office 3) report the results of using the guidelines for developing vocational education learners to become entrepreneurs and earn income while studying from the Office of the Vocational Education Commission, and 4) evaluate the results of using the guidelines for developing vocational education learners to become

entrepreneurs and Earning income while studying at the Vocational Education Commission Office Using a mixed method (Mixed Method), the group of informants was 19 school directors. Deputy Director of Planning and Cooperation, 19 people, totaling 58 people. The research tool is a questionnaire. Statistics used in the research are mean and standard deviation. The results of the research found that 1) operating conditions regarding the guidelines for developing vocational education students to become entrepreneurs and earn income while studying at the Vocational Education Commission Office. Overall, the average is at the highest level. 2) Guidelines for developing vocational students to become entrepreneurs and earn income while studying by the Office of the Vocational Education Commission. By applying the Deming cycle (PDCA), it consists of 4 main steps: Step 1 (Plan) planning the development of vocational education learners, Step 2 (Do) implementing guidelines for developing vocational education learners, etc. Part 3 (Check) Supervising and monitoring the development of vocational education learners. Step 4 (Act) Improving the development of vocational education learners. 3) The potential of using the developed guidelines with the Vocational Entrepreneurship Incubator Center, where 20 teams of educational institutions with the highest potential were assessed at the 5-star level and 37 teams of educational institutions were assessed at the 4-star level, and further Total businesses that are continuously operated in educational institutions Under the activity of the Creative Vocational Dreams to Business Project or RRR Awards, there are 19 projects with operating income from September - November 2023 totaling 744,198 baht. 4) Guidelines for developing vocational students to become entrepreneurs and earn income while studying by the Vocational Education Commission. Overall, the average is at the highest level.

Keywords : Vocational Education, Entrepreneur, Income While Studying

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสนใจการจัดการศึกษาที่สอดคล้อง และตอบสนองอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก และความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับความสนใจและมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้นในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิด และยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการเงินเศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) [1] และปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการใหม่เพิ่มขึ้น ทั้งในขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเป็นรากฐานสำคัญทางเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การพัฒนาด้านต่างๆ ของประเทศ โดยเร่งรัดการดำเนินการที่เกี่ยวเนื่องทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นรูปธรรม [2] อาทิ สตาร์ตอัปไทยแลนด์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายใหม่ได้นำเสนอนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจ และมีความเป็นไปได้ในการต่อยอดไปสู่เชิงพาณิชย์อย่างเต็มรูปแบบ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีในทุกสาขาวิชาอย่างมีคุณภาพ และมาตรฐาน สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพอิสระ โดยจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมพัฒนาการศึกษาวิชาชีพด้วยการพัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้เรียนอาชีวะให้มีความรู้ทางด้านการจัดการธุรกิจอย่างแท้จริง ตลอดจนพัฒนาทักษะในการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ด้วยการสร้างชิ้นงาน สิ่งประดิษฐ์ หรือนวัตกรรมใหม่ตามสาขาวิชาชีพ และนำมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ให้สามารถสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งทุน และองค์ความรู้ทางธุรกิจ เพื่อเพิ่มช่องทางอาชีพ (Career Path) ให้ผู้เรียนสามารถประกอบธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม [3]

จากความสำคัญและความท้าทายในการพัฒนากำลังอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ และการมีรายได้ระหว่างเรียน มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ และสมรรถนะด้านธุรกิจให้แก่นักเรียน นักศึกษา และส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมภายใต้ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา [4] เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสบการณ์ การทำธุรกิจทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อนำความรู้ และประสบการณ์ต่อยอดไปเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ต่อไปในอนาคต โดยการนำวงจรคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้เพื่อให้การพัฒนาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และสามารถวัดผลได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและสร้างรายได้ระหว่างเรียนได้อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมุ่งหวังภาพความสำเร็จ(The Big Picture of Success) ของผู้เรียนอาชีวศึกษาทั้งด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสง่างาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. เพื่อรายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4. เพื่อประเมินผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ประกอบการ

Hatten [5] นิยามผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีโอกาส และผลประโยชน์ในธุรกิจ โดยเป็นผู้มีความรู้ และความเข้าใจในเรื่องการเงิน การจัดการวัตถุดิบ และการเผชิญกับความเสี่ยงในการริเริ่ม หรือดำเนินธุรกิจ โดยได้ระบุลักษณะพฤติกรรมของผู้ประกอบการดังนี้ 1) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creation) มีการริเริ่มดำเนินธุรกิจใหม่ 2) มีสร้างนวัตกรรม (Innovation) มีการผลิตสินค้าใหม่รวมถึงกระบวนการดำเนินธุรกิจ การตลาด และการจัดการองค์การด้วยกระบวนการใหม่ๆ 3) มีความสามารถในการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจจะต้องมีความรับผิดชอบต่อความเสี่ยงอันเกิดจากการขาดทุน หรือความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจ 4) มีความสามารถในการบริหารงานทั่วไป (General Management) ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของธุรกิจจะต้องมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจ และจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ของธุรกิจให้มีความเหมาะสม 5) มีความมุ่งหวังในประสิทธิภาพ (Performance Intention) ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของธุรกิจจะต้องมีความคาดหมายในผลกำไร หรือระดับการเจริญเติบโตของธุรกิจ

การมีรายได้ระหว่างเรียน

วรรณิศา แก้วดี ชีพสุมน รังสยาธร และนฤมล สราธพันธุ์ [6] ได้ให้ความหมายของการทำงานระหว่างเรียน หมายถึงการทำงานระหว่างการเรียนเต็มเวลาโดยใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน หรือช่วงวันหยุดในการทำงาน และได้รับค่าตอบแทนเป็นรายได้

กระทรวงศึกษาธิการ [7] ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพของนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินให้นักเรียนได้สำรวจรู้จัก และค้นพบตนเองและอาชีพเข้าสู่โลกของการทำงานตามสภาพจริงในสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ เพื่อเรียนรู้โลกของอาชีพสร้างเสริมประสบการณ์ และพัฒนาคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 19 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ จำนวน 19 คน หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวบข้อมูล คือ แบบสอบถาม

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1) พัฒนากรอบแนวทางฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 15 คน

2) พัฒนาแนวทางฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียน จำนวน 15 คน

3) ยกร่างแนวทางฯ โดยผู้วิจัย

4) ตรวจสอบร่างแนวทางฯ โดยการอภิปรายสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 11 คน

5) บรรณาธิการกิจแนวทางฯ โดยผู้วิจัย

ระยะที่ 3 รายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 19 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ จำนวน 19 คน หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาจำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวบข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการใช้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของตอบแบบสอบถามต่อสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน (Plan) และด้านการตรวจสอบ (Check) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนของด้านการดำเนินงาน (Do) และด้านการปรับปรุงงาน (Action) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนที่ 1 (Plan) การวางแผนพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 2 (Do) การดำเนินแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 3 (Check) การกำกับติดตามการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 4 (Act) การปรับปรุงการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. รายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.1) การดำเนินงานของ ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศนั้น มีกระบวนการประเมินศักยภาพการดำเนินงานทั้งในระดับจังหวัด

ระดับภาค และระดับชาติ ภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการตามบริบทเชิงพื้นที่ โดยสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูงสุดจำนวน 20 ทีม ได้รับการประเมินในระดับ 5 ดาว และสถานศึกษา 37 ทีม ได้รับการประเมินในระดับ 4 ดาว

3.2) การต่อยอดธุรกิจที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา ภายใต้กิจกรรมโครงการอาชีวะสร้างสรรค์แปรฝันสู่ธุรกิจ หรือ RRR Awards “Reach the Dream, Ready for Business, Rcheewa Sangsan” เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนนักศึกษาก้าวไปเป็นผู้ประกอบการใหม่ที่ประสบความสำเร็จและนำแผนธุรกิจไปต่อยอดเป็นแนวทางในการทำเป็นธุรกิจของตนเองได้ต่อไปในอนาคต จำนวน 19 โครงการ จากสถานศึกษาภาครัฐ โดยมีรายได้จากการดำเนินงานในช่วงเดือน กันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ทั้งสิ้น 744,198 บาท

4. ผลการประเมินผลการใช้แนวทางทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ภาพรวมการประเมินผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา สู่การเป็นผู้ประกอบการและมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีระดับความคิดเห็นในระดับ มากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานฯ พบว่า ด้านการวางแผน (Plan) และด้านการตรวจสอบ (Check) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนของด้านการดำเนินงาน (Do) และด้านการปรับปรุงงาน (Action) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพิสิฐ เมธาภัทร [8] ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับช่างอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการหาความต้องการการฝึกอบรม (Needs) ทำให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าฝึกอบรมอย่างแท้จริง

2. แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนที่ 1 (Plan) การวางแผนพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 2 (Do) การดำเนินแนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 3 (Check) การกำกับติดตามการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ ขั้นตอนที่ 4 (Act) การปรับปรุงการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาฯ สอดคล้องตามแนวทางการบริหารอาชีวศึกษามาตรฐานคุณภาพของนิติ นาชิต [9] ที่ประกอบด้วย 4

มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) 2) มาตรฐานด้านกระบวน (Process) 3) มาตรฐานด้านผลผลิต (Output) 4) มาตรฐานด้านผลลัพธ์ (Outcome) และเป็นไปตามทฤษฎีแบบจำลอง IPO Model ของเดนิซ [10] รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ อินทวงศ์ และคณะ [11] ที่พบว่าการบริหารศูนย์บ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสภาพแวดล้อม เป็นไปตามแนวคิดของฮอยและมิสเกล [12] ซึ่งได้กล่าวว่า ทุกระบบของสังคมต่างมีกิจกรรม หน้าที่ เช่น การดำเนินงานระบบสังคมโรงเรียน ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต 4) สภาพแวดล้อม (Environment)

3. รายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.1) การดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศนั้น โดยสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูงสุดจำนวน 20 ทีม ได้รับการประเมินในระดับ 5 ดาว และสถานศึกษา 37 ทีม ได้รับการประเมินในระดับ 4 ดาว ผลความสำเร็จของการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นไปตามนโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [13] ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สามารถใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพ ต่อยอดไปสู่การพัฒนาชิ้นงาน และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้สามารถจำหน่ายและสร้างรายได้ ทำให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน มีทักษะในการประกอบธุรกิจ

3.2) การต่อยอดธุรกิจที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา ภายใต้กิจกรรมโครงการอาชีวะสร้างสรรค์แปรฝันสู่ธุรกิจ หรือ RRR Awards จำนวน 19 โครงการ จากสถานศึกษาภาครัฐ ผลการดำเนินการนี้สะท้อนให้เห็นได้ว่าแนวฯ สามารถเตรียมความพร้อมแก่เยาวชนในระดับอาชีวศึกษา ให้สามารถเป็นผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธีรา อะทะวงษา และสมบูรณ์ สัตยารักษ์วิทย์ (2557) [14] ที่พบว่า ลักษณะของสถานประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตโดยมีลักษณะของสถานประกอบการที่สำคัญ และพบว่า ยิ่งผู้ประกอบการมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมากขึ้นเท่าใด ย่อมส่งผลให้การทำงานในสถานประกอบการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาผลประกอบการ และความเจริญเติบโตในที่สุด

4. ผลการประเมินผลการใช้แนวทางการฯ พบว่ามีระดับความคิดเห็นในระดับ มากที่สุด เช่นเดียวกันกับแนวคิดของอีสเนอร์ [15] ที่มีแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สอบถาม สัมภาษณ์ สร้างแนวทางและประเมินผลแนวทาง ที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และน่าเชื่อถือ จึงส่งผลให้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีระดับความคิดเห็นในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับ ประทิน เลี่ยนจำรูญ [16] ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการฐานนวัตกรรมของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคพังงา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ: STEAM for Innopreneur ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกันกับ สมใจ รอดคง [17] ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ : กรณีศึกษาสาขาไฟฟ้าพลังงานเซลล์แสงอาทิตย์ วิทยาลัยสารพัดช่างสุโขทัย พบว่า ความสำเร็จของโครงการ ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมภายใต้โครงการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งผลสะท้อนจากผลลัพธ์เชิงรูปธรรมผ่านการใช้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาสู่การเป็นผู้ประกอบการและการมีรายได้ระหว่างเรียน ที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการดำเนินงานให้กับสถานศึกษาอื่นในสังกัด ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ [18] ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการทำธุรกิจอย่างเป็นระบบ และสร้างแรงจูงใจให้แก่เยาวชนในระดับอาชีวศึกษาในการต่อยอดผลงาน หรือผลิตภัณฑ์ไปสู่เชิงพาณิชย์ และส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพ ขับเคลื่อนการมีรายได้ระหว่างเรียน (Learn to Earn) เพื่อก่อให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ที่มีศักยภาพในอนาคตและเป็นรากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบการติดตามผลการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่การสร้างผู้ประกอบการใหม่

2) ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพถอดบทเรียนผู้ประกอบการอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จที่ผ่านการบ่มเพาะจากศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

[1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **รายงานวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

[2] สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2563). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (08) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่**. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566, จาก http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/02/14_NS-08_140265.pdf.

[3] นิติ นาชิต. (2565). **กลยุทธ์การเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาด้านธุรกิจและบริการ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล**. วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง. 6(1), 10-23.

[4] สมพร ปานดำ. (2563). **แนวทางการพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่การสร้างผู้ประกอบการใหม่**. กรุงเทพฯ: เอกสารวิจัยส่วนบุคคลวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62.

[5] Hatten,T. S. (2006). **Small Business Management: Entrepreneurship and Beyond (3 ed.)**. Boston: Houghton Mifflin.

[6] วรรณิศา แก้วดี และคณะ. (2560). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ทำงานระหว่างเรียน**. Kasetsart Journal of Social Sciences (KJSS). 38(2017), 717-727 .

[7] กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ

[8] Pisit Methaphat. (2007).**Vocational and Technical Curriculum Development Supplementary sheet on subject code 200401.** Department of Teacher Training in Mechanical Engineering, King Mongkut's University of Technology North Bangkok.

[9] นิติ นาชิต. (2565). **การบริหารอาชีวศึกษาด้านธุรกิจและบริการสู่มาตรฐานคุณภาพ**. วารสาร e-Journal of Education Studies, Burapha University. 4(1), 1-16.

[10] Deniz Eseryel. 2002. Approaches to Evaluation Training: Theory & Practice. Syracuse University,USA.

[11] สมเกียรติ อินทวงศ์ และคณะ. (2557). **การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์บ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. Journal of Education and Innovation คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(3), 65-75.

[12] Hoy, Wane K.and Miskel Cecil G. (2001). Educational Administration: Theory, Research, and Practice 6th ed). New York: McGraw Hill.

[13] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566). **สอศ.ปลื้มสุดยอดศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาระดับชาติ 5 ดาว**. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566, จาก https://www.vec.go.th

[14] สุธีรา อะทะวงษา และสมบูรณ์ สัตยารักษ์วิทย์. (2557). **คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร: สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

[15] Eisner, E. (1976). Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in education evaluation. Journal of Aesthetic Education. 10 (3/4): 192-193.

[16] ประทิน เลี่ยนจำรูญ. (2566). **การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการฐานนวัตกรรมของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคพังงา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ: STEAM for Innopreneur.** T-VET Journal วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3. 7(14), 407-418.

[17] สมใจ รอดคง. (2564). **การพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ : กรณีศึกษาสาขาไฟฟ้าพลังงานเซลล์แสงอาทิตย์ วิทยาลัยสารพัดช่างสุโขทัย.** T-VET Journal วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3. 5(10), 330-343.

[18] เพิ่มพูน ชิดชอบ. (2566). **รมว.ศธ.แถลงนโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข”**. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566, จาก https://moe360.blog/ 2023/09/14/ minister-ed-statement-ed-policy/